

els
nostres
autors 66

Isabel
de Villena

Vita
Christi

A cura de
Vicent J. Escartí
i J. Enric Estrela

bromera

X
LA VERGE ES CASÀ AMB SANT JOSEP
PER VOLUNTAT DIVINA. I ANÀ A
NATZARET, A VISITAR LA SEUA MARE,
SANTA ANNA. I ERA POBRÍSSIMA

Un dia, quan la Verge ja havia complit l'edat en què acostumaven a traure les donzelles del temple per casar-les, el sacerdot li indicà, a ella i a les altres, que havia arribat l'hora de tornar amb els pares per contraure matrimoni. I es disposaren a obeir el manament del gran sacerdot. Tan sols la Verge va argüir, de manera molt judiciosa i reverent, que no ho podia fer per dos raons: la primera, perquè els seus pares, moguts per una gran devoció, l'havien oferida a Déu, i que per això l'havien presentada al temple a l'edat de tres anys. I que ella, que feia molt de temps que es trobava allí, estava satisfeta del que els seus pares havien decidit, i volia continuar-hi lloant Déu la resta de la seua vida.

La segona raó era que ella, des que estava al temple, havia conegut que Déu apreciava molt la virginitat, per aquesta raó havia decidit conservar-la per sempre, havia determinat renunciar al matrimoni i a distraure's

en pensaments temporals. Sols volia ocupar-se en cos i ànima de servir Déu. I el gran sacerdot, en oir aquell raonament de la Verge, se'n quedà tan sorprès que estigué una llarga estona sense saber què respondre-li. I quan recobrà l'ànim li contestà:

—Oh, Verge altíssima, sabeu que al nostre Senyor li complau que els seus fills procreen, i l'adoren llargues generacions, i açò sempre s'ha declarat i ho han complit els fills d'Israel.

I li contestà la senyora:

—Reverend pare, veritablement el que vós afirmeu és la norma general. Però això no vol dir que Nostre Senyor no senta predilecció per altres observances, perquè abans d'Abel l'Escriptura no n'esmenta cap altre que fóra just, i aquest fou cast i pur; per la qual cosa es veu clarament que al principi Déu fou servit, honrat i adorat en castedat i virginitat. Així mateix, també hi ha l'exemple del profeta Elies, del qual es diu que, tot i ser mortal, pujà al paradís terrenal, i allí viu eternament; i aconseguí aquesta gràcia perquè havia conservat el seu cos cast i pur.

»I jo, oint i llegint sobre aquestes qüestions ací al temple, inspirada per la divina clemència, he decidit fer el vot de castedat amb propòsit ferm. I per això, reverend pare, us demane per favor que d'ara en avant no em parleu de buscar marit.

I el gran sacerdot, davant la insistència de la Verge, no volgué contradir-la, i li digué:

—Donzella, torneu a la vostra cel·la i pregueu perquè la divina majestat ens hi aconselle, perquè heu pres una decisió inaudita i que és de gran importància, i pense que cal procedir amb molta cura.

I la senyora, abaixant la mirada, reverencià humilment el sacerdot i s'acomiadà de les altres donzelles, i se n'anà a la seua cambra.

I el gran sacerdot, angoixat pels dubtes, reuní tots els doctors i consellers que hi havia a Jerusalem, i els digué:

—Fills d'Israel, us demane que presteu atenció a les meues paraules, perquè vull parlar-vos d'un fet realment sorprenent i admirable. Sabeu que, des que existeix aquest temple, ací s'han criat moltes donzelles, filles de reis i de profetes i de grans sacerdots, entre d'altres; i, quan han tingut edat de casar-se, ho han fet seguint els manaments dels seus majors. Però ara, Maria, la donzella que és filla de Joaquim, ha promés a Déu guardar el vot de castedat per sempre. I per això estic angoixat, perquè em recorde de les paraules de David, quan diu que si algú fa una promesa a Déu, que s'ho pense bé, perquè haurà de mantenir-la i complir-la. I si jo aconselle aquesta virtuosa donzella que complisca el vot que ha fet, tem que contravinga el manament que diu que el poble de Déu es multiplique. Però també recorde el que diu el profeta Isaïes: «La Verge concebrà i tindrà un fill», i no sé si Nostre Senyor voldrà obrar alguna gran meravella en aquesta santa Verge, que

porta una vida de tanta perfecció i singularitat com mai no s'ha vist. Per la qual cosa us demane, senyors, que m'aconselleu què dec fer.

I després d'haver opinat tots, acordaren que la decisió d'aquell assumpte era més pròpia del cel que no de la terra, perquè no hi havia cap home capaç de donar-hi consell, i que els semblava que calia recórrer a Déu, fent dejuni i oració, demanant-li que manifestara el seu beneplàcit al gran sacerdot, perquè aquest procedira segons la voluntat divina. I a penes acabar aquella reunió així es féu.

I, al cap de tres dies, Déu reuní les dotze tribus d'Israel, i els digué que sortejaren en quina d'elles esposaria la senyora, i vetlaria per la seua virginitat. I, la sort caigué en la de Judà. I llavors, Déu manà que l'endemà es reuniren tots els d'aquella tribu que no tenien muller, i que cadascú portara una vara en la mà; i així es féu. Entre els qui hi anaren hi havia el patriarca Josep, que tenia seixanta anys, i hi anà no perquè desitjara una esposa, sinó, simplement, per obeir el manament de Déu, perquè ell fins aleshores havia observat el vot de castedat, i pensava continuar mantenint-lo per sempre; i allí estava ell, amb una vara en la mà, davant l'altar, envoltat de joves, amb més vergonya que altra cosa.

I, en arribar el sacerdot, prengué les vares que portaven tots i entrà dins el *sancta sanctorum* i les presentà davant Déu, demanant-li que manifestara la

seua voluntat fent un miracle. I Déu manà al sacerdot que prenguera les vares que havia deixat sobre l'altar i que eixira fora, i que reunira davant de tot el poble els qui havien portat les vares i els tornara a cadascun d'ells la seua, i aquell en la mà del qual florira la vara i apareguera una coloma al cap, aquell era el qui sa majestat havia triat per espòs i custodi de Maria, Verge santíssima.

I el sacerdot s'afanyà a complir el manament de Déu, i tornà les vares, i florí la de Josep, sobre la qual aparegué la coloma, tal com Déu havia disposat. I, davant de tots, la coloma s'enlairà, i tots es quedaren tan admirats davant aquell miracle tan evident, que lloaren i magnificaren Déu per aquell fet portentós.

I després parlaren de com fer el casament de la senyora, la qual estava dins la seua cambra, pregant Déu que li deixara mantenir el vot que havia fet, dient: «Oh, Senyor meu!, a vós m'oferisc de tot cor, i la meua virginitat també».

I mentre la senyora feia aquella fervent oració, hi aparegueren dues donzelles que havia enviat Déu, el nom de les quals era Obediència i Fortalesa. I digué Obediència a la Verge:

—Senyora, Déu vol que us caseu, i tingueu per segur que no perdeu la virginitat.

Després li digué l'altra donzella, que es deia Fortalesa:

—Senyora, Déu vol que eixiu del temple, i us caseu, i us mostreu al món vivint en la vostra casa, on

passareu molta pobresa i altres penalitats. I per açò ell ens envia ací, perquè us fem companyia i us servim, esforçant-vos a ser constant i recta en la vostra manera d'obrar, de manera que serviu d'exemple a tothom. Ací al temple heu sigut un espill on s'han mirat les donzelles; ara, heu de ser el model de santedat per a les dones casades i per a tot el món.

I ella, en oir allò, obeí de bon grat Déu i acceptà contraure matrimoni, ja que plaïa a sa majestat.

I quan el gran sacerdot determinà quin dia es farien les noces, i ja hi foren tots, ell mateix anà a la cambra de la senyora, en companyia de la virtuosa matrona que tenia cura de les donzelles. I els dos li contaren el miracle que s'havia esdevingut, i com Déu havia mostrat clarament que volia que ella prenguera per marit un vell cast de seixanta anys, que era parent seu, que es deia Josep. I la senyora, com que ja ho sabia, segura de no perdre la virginitat que tant tenia en estima, respongué de manera discreta i mesurada que, com allò era el que volia Déu, i també ells dos —que els tenia per pare i mare—, ella acceptava de bon grat contraure matrimoni.

I en oir allò el sacerdot se'n tornà on la gent esperava, i els digué que de seguida que arribara allí la Verge es disposaren com calia. I la matrona, que es deia Anna, vestí la Verge amb les millors robes que tenia —que, encara que eren pobres, eren honestíssimes i molt netes— i li estengué els cabells per l'esquena i li conferiren

tanta bellesa i ornament com mai no va aconseguir Salomó en tota la seua glòria. I abillada d'aquella manera i molt ben acompanyada, perquè portava la virtuosa Anna al seu costat i moltes donzelles darrere seu, anà on l'esperaven Josep i tots els altres. I tots, admirats, lloaren Déu per haver-la creada així de bella.

I el gran sacerdot féu les esposalles amb gran solemnitat, segons els costums dels jueus. I acabada la celebració, tots s'acomiadaren i se'n anaren a casa plens de goig per l'honestedat de la dona esposada.

I Josep se'n anà a Natzaret per endreçar sa casa, que era pobreta. I portà una carta del gran sacerdot per a la mare de la Verge, la gloriosa Anna –perquè Joaquim, el seu pare, ja havia mort–, en la qual explicava com la seua virtuosa filla s'havia casat amb l'home que portava aquell missatge, i que no havia pogut avisar-la abans del casament perquè Nostre Senyor havia obrat un miracle tan assenyalat que hauria sigut entjós seguir cap altre consell humà, atés que sa majestat havia manifestat que aquella era la seua voluntat. I la virtuosa Anna, quan llegí la carta, sentí molt de consol del que allí es deia de la seua estimada filla, perquè d'una filla tan santa no esperava oir sinó miracles i meravelles; i afalagà molt el seu virtuos gendre, i anà amb ell a sa casa per agençar-la abans de la vinguda de la seua filla.

I la Verge, des de la partida de Josep, estigué tres dies al temple, per acomiadar-se de la venerable matrona seua, Anna, que amb tanta estima l'havia criada,

i estava molt desolada per la seua absència, i de la de les altres donzelles, que es morien de pena per haver de separar-se de tan dolça companyia. I al cap de tres dies, la senyora partí molt ben acompanyada, i de camí a Natzaret, passà per casa de sa mare, la qual sentí un grandíssim goig de veure la seua filla. I ella, amb molta reverència, la besà i van seure, i li contà com foren les noces i com Déu havia posat en coneixença seua la santedat de Josep, i que ambdós havien fet vot de castedat i continuarien mantenint-lo. I Anna, sense deixar de mirar-la, mentre escoltava els raonaments de la seua filla, plorava sense parar de tant de goig com sentia. I li contà que Joaquim, el seu pare, havia mort i com, després, encara s'havia casat dues vegades més, per inspiració divina, i que havia tingut dues filles, a les quals havia posat de nom Maria a totes dues per l'estima que sentia envers ella, i que l'una estava en casa de la dida, i l'altra no hi era.

I Josep, en assabentar-se que la seua esposa havia arribat, se n'anà de pressa a casa de la seua sogra, i allí raonaren els tres molt santament. I les donzelles que havien acompanyat la senyora s'acomiadaren, i amb grans plors partiren d'allí i tornaren al temple.

I Anna acompanyà la seua filla a casa de Josep, la qual estava molt neta però guarnida pobrament. Hi havia dos cambretes. En la millor hi havia un llitet per a la senyora, amb poca roba, i en l'altra, un altre llit per a Josep, molt pobret. I ella no volgué de cap de les

maneres la millor cambra, sinó que escollí la que era més petita i pobra, com a exemple de virtut.

I tot seguit sa mare se'n tornà a sa casa, i veient com de pobra era la casa de la seua filla, li envià un parell de flassades i algunes aïnes, i la senyora les prengué més per estima a Josep que per ella mateixa, i li ho agrai molt a sa mare.

I així, la Verge i Josep estigueren en la seua caseta, vivint en molta caritat i puresa, guanyant-se la vida amb el treball de les seues mans. I ella passava tota la nit i la major part del dia tancada dins la seua cambreta orant, i demanava amb moltíssim fervor, plorant contínuament, la redempció de la humanitat.

XI

ADAM I LA SEUA MULLER, EVA, INSPIRATS PER LA DIVINA CLEMÈNCIA, DEMANAREN A DÉU LA SEUA REDEMPCIÓ JUNTAMENT AMB TOTS ELS PARES DELS LLIMBS

Quan la Verge ja estava preparada perquè Déu li revelara el misteri per al qual l'havia creada, sa majestat prengué esment de la misèria i la captivitat d'Adam i dels seus fills. I amb la voluntat de redimir-los, féu que Adam reconeguera tots els greus perjudicis que s'havien esdevingut a causa del seu pecat.

I, en sentir-se tocat per aquell sentiment, el venerable Adam recordà que havien passat cinc mil anys des de la seua creació i que, per la seua pròpia culpa, ell i els seus fills estaven des d'aquell temps ençà en un captiveri molt dur, acompanyats de grans dolors i misèries, i que aquell càstig, infligit de manera justa per la desobediència seua, durava molt de temps. Per la qual cosa Adam i els seus fills es reuniren als llimbs. I els digué:

—Oh, fills meus molt amats! I què farem? La meua consciència em pertorba i em fa patir molt quan recor-

de que he perdut el paradís per culpa del meu pecat, i em veig desterrat juntament amb vosaltres en aquest lloc tenebrós, on no hi ha cap consol ni repòs.

I, en oir les paraules d'Adam, els seus fills, travessats de dolor per la gran desventura seua i aquella pèrdua, que ben poc els havia durat l'estat d'innocència tan preeminent en què Déu els havia creat, no pogueren respondre al seu pare, sinó que esclataren en plors amargament.

I la seua mare, Eva, quan veié el seu marit i els seus fills tan angoixats, sentí que se li entendrien les entranyes, com a mare pietosa que era, i digué:

—Oh, Adam! Estic molt afligida perquè jo sóc l'origen dels vostres patiments, i sofrisc com vosaltres cadascun dels vostres turments. Si Nostre Senyor volguera, jo patiria la pena eterna per tots vosaltres, puix sóc la causa del pecat. I vós, Adam, i vosaltres, fills meus, seríeu lliures i recuperaríeu l'heretat que, per culpa meua, heu perdut. El Senyor m'ha creat més amable i molt més pietosa que l'home, perquè així puga sentir més vivament el dolor de la meua descendència. I per això, Adam, com que mal aconsellat per mi cometéreu la gran equivocació de desobeir el manament de Déu, us pregue que m'escolteu, que pense contínuament com aconseguir l'expiació vostra i meua. I si presteu atenció al que us diré, tinc fe que aconseguireu la salvació de tot el vostre llinatge.

I Adam, disposat a atendre les paraules de la seua virtuosa muller, li digué:

–Digueu-me, Eva, això tan bo què és, perquè faré qualsevol cosa per recuperar l'estima del Creador, el qual m'ha avorrit i m'ha desterrat per haver-lo desobeït.

I llavors Eva, molt amorosament, prosseguí així:

–Adam, ignoreu com, després del vostre pecat, Déu us castigà a fer penitència? I, ben bé sabeu, la vertadera expiació dels pecats ha d'anar acompanyada de l'esperança del perdó. Per tant, senyor, com que heu fet penitència durant molt de temps, heu de confiar que obtindreu la misericòrdia divina.

»Recordeu, senyor, el somni tan dolç que tinguéreu quan encara us trobàveu en l'estat d'innocència, en el qual, segons vostra mercé moltes vegades m'ha contat, us fou revelat que Nostre Senyor s'encarnaria i es faria home. I tingueu la certesa que, si pel nostre pecat açò encara no s'ha esdevingut, la seua clemència farà el que us havia promés, perquè sa majestat ha dit que el cel i la terra passaran, però la seua paraula restarà ferma, i malgrat la nostra malícia, la seua misericòrdia no deixarà de manifestar-se als homes.

»I, senyor, recordeu també que aquell dia dolorós en què fórem llançats del paradís, Déu, encés d'ira contra la serp que m'havia enganyat, és a dir, el diable –que prenent forma de serp m'havia mentit–, li digué que una dona l'atacaria al cap. No ignore que això no es pot esperar de mi, perquè jo, per desventura, no he tallat el cap al diable, sinó que ell m'ha vençut i ha llançat tota la meua descendència en la captivitat dolorosa en

què ara ens trobem. I per això hem de creure que una altra dona ha de venir, que serà la causa i principi de la nostra salvació, i escaparà al diable, llevant-li la tirànica potestat i l'autoritat que té sobre nosaltres.

»I d'aquesta filla nostra em foren revelades grans meravelles al principi del meu càstig, i des d'aleshores l'he invocada amb deler, però no he merescut poder veure-la. I ara tinc la certesa, segons el que a vós, senyor, i a mi se'ns ha revelat, que en la terra de Judea ha nascut una donzella molt virtuosa. I en honor a la veritat, des que el món fou creat, tot i que entre la nostra descendència hi ha hagut moltes dones singulars, no n'hi ha hagut mai cap semblant a aquesta en excel·lència i virtut. Per la qual cosa sé que Déu l'ha preservada del càstig que imposà pel nostre pecat, perquè ella és l'única que reuneix, juntes, totes les gràcies i prerrogatives que estan repartides en la resta de les criatures del cel i de la terra.

»I si jo vaig nàixer neta de la taca original, heu de creure, Adam, que aquesta filla nostra encara ho és més singularment; de la qual cosa diu David que no ha atorgat Déu gràcies tan singulars a cap nació del passat, del present ni de l'esdevenidor, com a aquesta dona. I per això, en la seua nativitat han cantat els àngels davant seu, perquè tot el món s'alegrarà de la seua presència. I diuen d'ella que s'ha criat al temple de Déu, i hi és tan estimada i reverenciada que tots asseguruen que mai no hi ha hagut en el món cap dona semblant a ella.

»I, Adam, aquesta donzella està en edat de contraure matrimoni, perquè, segons el compte que jo porte, ja passa els dotze anys. Crec que ha arribat el moment de demanar-li a Déu misericòrdia i perdó, i si accedira a escoltar les nostres súpliques, podríem oferir-li que prenguera aquesta filla nostra per esposa, puix sa majestat l'ha dignificada tant i l'ha dotada de virtuts tan singulars que hem tingut l'atreviment d'imaginar aquest matrimoni. Tot i que no es pot comparar el Creador amb l'ésser creat, aquests extrems s'igualaran per mitjà d'aquesta senyora, en tant que l'home pecador gosarà acostar-se a la majestat divina.

I Adam, després d'escoltar el raonament de la seua discreta muller, se n'alegrà tant que digué:

—Oh, Eva! Després del que acabe d'oír sobre aquesta senyora el meu cor, de tant de goig, es desfà dins meu com la cera calenta, perquè en veritat crec que ara ha arribat el temps en què la clemència divina remeiarà els meus dolors per mitjà d'aquesta filla nostra santíssima.

I, agenollant-se, Adam començà a invocar d'aquesta manera a Déu:

—Oh, rei i príncep de tota la creació! L'única esperança meua i dels meus fills és que tingues clemència de nosaltres. Us preguem i demanem que davalleu i salveu els miserables homes, que del llim de la terra heu format. Vós sabeu fins on arriba la misèria humana: tingueu pietat de la meua errada, perquè sense el vostre ajut no em podré alçar!

I la venerable Eva, que sentia molt tendrament el dolor de tots els seus fills, amb un fervor indescriptible començà a cridar molt pietosament:

—Oh, Déu meu! El dolor i el sofriment dels meus fills són el meu càstig.

I, prostrant-se en terra, continuà dient:

—Oh, Senyor, que sou pietat immensa! Salveu-nos, que morim sense l'auxili i la clemència vostres!

I després exclamà:

—Oh, clemència infinita!, enllestiu aviat la vostra vinguda, perquè ja defalleixen els meus fills per la llarga espera. Oh, Senyor!, i tingueu compassió del meu llarg dolor, que la vostra clemència allibere aquests fills de tan dura captivitat. Mireu, Senyor, per nosaltres, i mostreu-nos la llum resplendent de la infinita misericòrdia vostra!

I, aixecant-se l'amable mare, es girà vers els seus fills, dient-los:

—Oh, fills, clameu sense parar! Nomeneu-vos, fills meus, perquè el pietós dolor de la vostra mare moga més fàcilment Déu a tenir compassió de vosaltres. Jo, trista mare, que per tendresa d'amor us devia guardar de qual-sevol dany i perill, us he llançat a patir grans sofriments i misèries. Jo, que devia preservar la vostra heretat, us he procurat una captivitat trista i penosa; i ara, fills, no us puc ajudar! Recorreu fermament a aquell qui us pot ajudar.

I els atribolats fills, en oir l'admonició de la seua mare, començaren a demanar cridant la misericòrdia de Déu, dient:

–Oh, clement i pietós Senyor! Heus ací desterrats fills d'Eva, que, per manament de vostra majestat, han sigut expulsats del vostre regne pel pecat dels primers homes. De totes les penes i angoixes que hem sofrit en la nostra dolorosa peregrinació la llengua humana és incapaç d'explicar la menor part. Ara, amb dolor i gemecs, supliquem a vostra mercé que vulga donar fi al nostre exili! Oh, Senyor! Rompeu els cels i davalleu, perquè sense vós morirem; ajudeu-nos, creador nostre, que de vostra majestat es diu que no avorriu les coses que heu creat. I per això, Senyor, que per causa de la nostra malícia no deixe d'existir el que heu obrat amb les vostres mans. Estem sempre afligits, i podem dir: «Oh, Senyor! Estem tan cansats i fatigats en aquest miserable món, on hi ha infinits llaços de perdició! Anem per camins difícils: ignorem el vostre. I per això supliquem la vostra pietat, demanant cadascú per ell: “Oh, Senyor! Il·lumineu-nos, que puguem veure i seguir el camí dels vostres manaments i les estretes vies de perfecció, i així podrem arribar aviat a vós i atényer la gràcia vostra que tant desitgem”».

I els miserables fills d'Adam, veient-se en tanta necessitat, començaren a demanar ajut a crits als qui habiten al paradís, que són els sants àngels, i els suplicaren:

–Oh, gloriosos prínceps, supliqueu que Déu tinga pietat de nosaltres, i que done fi al nostre exili i que puguem arribar al lloc on vosaltres sou, perquè les nos-

tres ànimes tenen una set insaciable de veure el nostre creador, que és vida i amor nostre.

I aquells crits continuaren ressonant i s'escoltaren en el paradís. I els d'allí, moguts de gran caritat, desitjosos de la redempció humana, s'aixecaren de les cadires i anaren a parlar amb Déu, que estava assegut en el seu tron. I, adreçant-se a ell amb gran reverència, li demanaren:

—Oh, potència infinita! Us preguem que us digneu a atorgar-los la seua petició, i que isquen d'aquella dura captivitat i vinguen a lloar-vos i a seure en aquestes cadires, que estan buides per la caiguda d'aquells superbiosos àngels que no sotmeteren la seua voluntat als justos manaments vostres.

I el misericordiós Senyor respongué als àngels que acceptava la seua petició, i que aviat trametria un príncep a la terra d'aquells captius per veure a què responia el seu clamor i què demanaven, i si tenien res per rescabalar-lo.